

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nežrkanirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 119 • Maribor, sobota, dne 19. novembra 1938 • Leto XIII

Za zadostno starostno preskrbo delavcev

Že ob uvedbi zakona o starostnem zavarovanju delavcev smo trdili, da smo zadovoljni z novim zakonom, ki je stopil lani jeseni v veljavo, ker v načelu priznava zavarovanje za starost, onemoglost in smrt ter delno podporo za sirote in vdove. Čim je zmagalo načelo, je logično, da se mora to zavarovanje še izpopolniti tako, da bo opravičencem nudilo tako socialno eksistenco, kakršno zasluži izžet delavec, ki je služil gospodarstvu, oziroma državi posredno 40 ali 50 let.

Sedaj imamo izvedeno že pri nas pokojninsko zavarovanje za nameščence, ki je bilo enako potrebno, v celi državi. Če bi še vpoštevali, da onemogel, ostarel delavec navadno potrebuje tudi tujo pomoč, moramo priti do uverjenja, da starostna in onemoglostna preskrba potrebuje revizije, izboljšanja.

Nihče naših delavcev se ne bi upiral, če se prispevki za to zavarovanje zvišajo, ker so res prenizki za uspešno zavarovanje. Izpremeniti bi bilo treba tudi sedanje karentne dobe, zlasti tudi znižati starostno dobo, ki jo mora delavec preživeti, da se mu izplača pokojnina.

Važen je v našem socialnem zavarovanju moment, da se morajo vse naše socialne ustanove vzdrževati same. Socialna zakonodaja je sicer namenjena socialno šibkim, toda, če ta socialno šibka plast ne more nositi tolikih bremen, da bi za njo morali nositi drugi, potem socialna zakonodaja ne more biti uspešna.

Zahteva ni nenaravna, je opravičena. Delavec ima pravico zahtevati, da se ga socialno zavaruje, ko je zdrav, ko dela, ko je bolan, ko ponesreči in tudi, ko ostara. Ne zadostuje načelno priznanje delavskih pravic, ki ne odgovarjajo potrebam.

O utemeljenosti naših zahtev ne more nihče dvomiti. Delavstvo tudi ne reče, da jih in se bo z vso vztrajnostjo borilo zanje tudi v bodoče.

Bolgarija se vrača k parlamentarizmu

V sredo, dne 16. t. m. se je nova Kjuševanova vlada predstavila sobranju (skupščini). Predsednik vlade je na seji sobranja poročal o imenovanju novih ministrov.

V parlamentarnih in strankarskih krogih je zbudilo imenovanje dveh poslancev v vlado zadovoljstvo ter pričakovanje, da je to imenovanje uvod k restavraciji bodočih vlad iz parlamentarne sredine.

Bolgarske svobodoljubne in demokratične stranke so v tem smislu vodile boj in s tem bojem izvajale obljubljeno obnovo parlamentarne demokracije.

Madžarska za parlamentarno demokracijo

Predsednik madžarske vlade Imredy je v torek govoril v klubu vladne stranke. Med drugim je rekel, da se mora Madžarskem brezpogojno ohraniti parlamentarni sistem. Madžarska brez parlamenta ne more biti.

Govoril je tudi o agrarnem vprašanju, češ, da se mora neimovitim kmetom zakonito omogočiti zakup zemlje.

Politika vlade bo nacionalistična ter bo izvajala politiko čistote plemena. Končno je še povedal, da se hoče priključiti Poljski, osi Rim-Berlin ter tudi drugim državam in Jugoslaviji.

Švedska socialna demokracija po svoji sijajni zmagi pri občinskih volitvah

Ako bi se bile to pot vršile tudi parlamentarne volitve, bi bila stranka pridobila 24 mandator

Pomen občinskih volitev, ki so se vršile na Švedskem 18. septembra t. l., se izraža v ogromnem zanimanju volilcev in neverjetno visokem številu glasov, ki so bili oddani za švedsko socialno demokratično stranko. Ponavadi je zanimanje za občinske volitve manjše kot pa za državnozbornske. Na Švedskem je bilo to pot narobe. Udeležba volilcev je bila večja kot l. 1932. pri parlamentarnih volitvah. Takrat je socialna demokracija dobila 1,040.673 glasov, pri letošnjih občinskih volitvah pa 1,305.771.

Prav za prav bi morali primerjati rezultate letošnjih občinskih volitev z rezultati, ki so bili doseženi pri občinskih volitvah l. 1934. Toda med tem je bila znižana starostna doba volilcev od 27 na 23 let. Sedaj je i za občinske volitve i za volitve v parlament ter senat predpisana enaka starostna doba. Število volilcev se je vsled tega zvišalo od 2,686.248 v l. 1934. na 3,180.316 v l. 1938. Vsega skupaj je bilo oddanih 2,579.000 glasov napram 2,493.731 v l. 1932. in 2,917.622 v l. 1936. (ko so bile volitve v parlament).

Rezultati treh volitev.

Volitve v parlament	Občinske volitve		
	1936	l. 1934.	l. 1938.
Soc. demokrati	1,338.120	883.907	1,305.771
kmetje	418.840	279.174	316.990
konzervativci	512.781	508.781	463.758
liberalci	376.161	262.930	316.990
nar. socialisti	26.750	18.172	19.738
levi socialisti	127.832	83.147	48.963
komunisti	96.511	58.377	98.677

Socialni demokrati so povečali število mandator v deželnih zborih za 127 in v občinskih svetih šestih večjih mest,

ki tvorijo lastne deželne zборе za 27, torej skupno za 154 mandator.

Rezultati treh volitev v odstotkih.

	1934			1936			1938		
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Socialni demokrati	42.2	45.9	50.6						
kmetje	13.3	14.3	12.6						
Skupaj	55.5	60.2	63.2						
konzervativci	24.3	17.6	18.0						
liberalci	12.5	12.9	12.3						
levi socialisti	4.0	4.4	1.9						
komunisti	2.8	3.3	3.8						
nacionalni socialisti	0.9	0.7	0.8						
	44.5	38.9	38.8						

Razdelitev mandator v deželnih zborih nam kaže naslednjo sliko:

	Mandator		
	Pridobili	Izgubili	
Socialni demokrati	636	7	—
konzervativci	194	—	84
kmetje	175	—	37
ljudska stranka (liber.)	127	7	—
levi socialisti	1	—	11
komunisti	15	6	—
narodni socialisti	—	—	2

Občinske volitve v glavnem mestu v Stockholmu.

	Glasov	Mandator	Pridobili	Izgubili
Soc. demokrati	138.905	55	10	—
konzervativci	63.271	26	—	7
ljudska stranka	38.395	14	—	—
levi socialisti	11.155	2	—	5
komunisti	12.346	3	2	—
nar. socialisti	6.593	0	—	—

Socialna demokracija razpolaga torej s 636 mandati napram 512 mandatom ostalih strank.

Četudi so kmetje, ki sodelujejo v vladi s socialnimi demokrati pri teh volitvah, doživeli poraz, pa vendar ne sledi

iz tega, da so volilci obsodili njihovo skupno delo s socialno demokracijo. To bi bilo res samo tedaj, ako bi bili volilci, ki so poprej nekoč volili kmetije, oddali svoje glasove za druge opozicijske stranke. Primerjava glasov pa kaže, da so konservativci, računano na podlagi volilnih rezultatov iz l. 1934., izgubili toliko glasov, kolikor so jih pridobili liberalci (ljudska stranka).

Volilci v taboru nazadnjaške opozicije se pregrupirajo i. s. se obračajo od ekstremne polit. linije k zmerni. Primerjano z l. 1936. so izgubili konservativci okrog 50.000, liberalci pa okoli 60.000 glasov. Vsekakor ima vlada za seboj ogromno večino naroda. — Za njo je glasovalo 1,631.625 volilcev, proti pa 780.749. — V l. 1934. je bilo to razmerje 1,163.081 proti 771.681.

Koliko mandator bo na podlagi občinskih volitev odpadlo na socialno demokracijo v prvi zbornici, se bo skoro videlo. Socialni demokrati so pridobili nove mandate v vseh okrožjih, razen v dveh občinah, kjer imajo že tako veliko večino, da je ni mogoče več povečati. Izgleda, da bo število mandator socialnih demokratov v senatu naraslo za 12 do 15 in da bodo na ta način imeli večino.

Ako bi se bile vršile istočasno z občinskimi volitvami tudi volitve v parlament, bi bila slika parlamenta takle: 93 socialnih demokratov, 13 kmetov, 13 liberalcev, 29 konzervativcev in 2 komunisti; torej bi pridobili socialni demokrati 24 mandator, enega pa komunisti, izgubili pa bi liberalci 2, konzervativci 12 in kmetje 11.

Angleško-italijanski sporazum

Točno tri leta po uvedbi sankcij proti Italiji, ki jih je v glavnem izposlovala angleška diplomacija pod vodstvom takratnega zunanjega ministra Edna, je stopil dne 16. t. m. v veljavo angleško-italijanski sporazum. Ta sporazum je bil koncipiran že letos v veliki noči in je stopil v veljavo sedaj, šele po sedmih mesecih »duhovnih«
predpriprav.

V angleški javnosti tak sporazum ni bil popularen, saj so se šele pred tednom oglasili profesorji in dijaki londonskih univerz pri predsedniku angleške vlade in mu priporočali, naj uveljavlja sporazuma še odloži. Največ odpora je tako v Angliji kakor v Franciji proti sporazumu povzročalo italijansko zadržanje o Španiji.

Da se oblaži ta odpor, je odpoklicala Italija pred kratkim 10.000 svojih legionarjev iz Španije in angleški ministrski predsednik je sedaj smatral, da je napočil čas, ko se sporazum lahko izvede.

V tem sporazumu je določeno predvsem, da si tako Italija kakor Anglija priznavata posestno stanje v Sredozemskem morju in se obvezeta, druga drugo obvestiti o vseh spremembah, ki bi jih v vojaškem pogledu izvršili ob Sredozemskem ali Rdečem morju.

Podpisnici se obvezujeta spoštovati medsebojne interese in sicer Italija angleške na Daljnem Vzhodu, kakor Anglija italijanske na otočju Dodokaneza (bližina ustja Sueškega prekopa). Anglija priznava aneksijo Abesinije,

Italija se pa obveže, da v svojih afriških kolonijah ne bo uvajala splošne vojaške dolžnosti. Italija se obveže, da ne bo onemogočala delovanja angleških verskih organizacij v Abesiniji, da si ne bo prisvojila nikakršnega teritorija v Španiji in njenih kolonijah. Obe se obvezeta ustaviti vsako sovražno propagando v kolonijah in nevtralizirati plovo skozi Sueški prekop.

Sporazum ima tudi določbe glede jezera Tana, kjer ne sme Italija napravati jezov, da bi voda ne odtekala v moder Nil, ki napaja polja angleških plantaž in določbe o nezavisnosti Arabije in Jemena.

Ali bo ta sporazum trajen in kdo od podpisnikov bo imel od njega več koristi, je težko reči. Res je pa eno, da je Italija s tem sporazumom našla oporo tudi na angleško-francoski strani.

Podpis angleško-italijanskega sporazuma

Anglija je sklenila z Italijo dne 10. aprila t. l. sporazum glede sredozemskih vprašanj. Takrat je Anglija izjavila, da stopi pogodba v veljavo, čim se u-maknejo prostovolci iz Španije. Naknadno je Chamberlain izjavil, da se je simboličen odpoklic prostovolcev iz Španije izvršil ter ni več razloga za odlaganje podpisa in uveljavljanja pogodbe. Pogodba je bila dne 16. t. m. končno podpisana na slovesen način.

Francoski socialisti proti finančni politiki vlade

Vladni ukrepi groze poslabšati socialne in gospodarske razmere.

Izvršni odbor socialističnega poslanskega kluba je v torek sprejel resolucijo, s katero ne odobrava sedanje vladne finančne politike.

Vladni predlog bo znatno poslabšal življenjske pogoje prebivalstva ter povzročil pomanjšanje produkcije. Posledica bo gospodarska kriza. Nove finančne odredbe lahko služijo bogatenju bančnih spekulantom, trpelo bo pa delavstvo.

V Franciji ima torej še vedno vpliv 200 kapitalističnih rodbin, ki vlado ovirajo v delu za narodno blagostanje, ker proti vsem pametnim ukrepom izvajajo sabotažo.

Vesti o reviziji mej v Podunavju

Iz Rima poročajo, da so neke radiopostaje širile vesti, da se pripravlja revizija mej v Podunavju.

V Rimu izjavljajo, da so te vesti neresnične, češ, da imajo namen, motiti mirno sodelovanje v Sred. Evropi. Take vesti širijo neodgovorni krogi, ki jim ne ugaja razmerje v Podunavju. V Rimu so prepričani, da je srednja in jugovzhodna Evropa popolnoma mirna ter da so to intrige zaradi prijateljskih odnosov nekaterih balkanskih držav z Italijo.

Spravljalivost republikanske vlade v Španiji

Anglija in Francija sta že večkrat ponujala posredovanje v španski državljanski vojni. Še ugodneje bi bilo, če bi ta ali oni tabor sam zaželel posredovanje. Dosedanja posredovanja Anglije so uspela le toliko, da se polagoma umikajo prostovoljci iz obeh taborov. — Republikanska vlada je posredovanje sprejela, dočim Franco še vedno zahteva, da se ga prizna kot vojno stranko, kar bi utegnilo biti v nasprotju s pravicami republikanske vlade, da je prišel ugoden trenutek za posredno ponudbo premirja, da se ustavi nedolžno prelivanje krvi španskega naroda.

Republikanska vlada se namerava zaradi tega obrniti na angleško in francosko vlado za posredovanje premirja, ker namreč tudi sporazum z Italijo in konferenca v Parizu kažejo, da utegnejo končno velesile tudi španski spor rešiti.

Republikanska vlada bo s tem ustregla angleškemu in francoskemu povabilu, ki bo nedvomno imelo uspeh tudi v taboru, ki nikamor ne more in ve, da se republikanska vlada še ne namerava vdati nasilstvu.

Republikanska vlada je prepričana, da laži in klevete o republikancih ne morejo imeti nič več vpliva na razvoj dogodkov.

Inicijativa republikanske vlade se tudi ujema z načrti Chamberlaina, ki je že večkrat izjavljal, da želi čimprejšnjo likvidacijo španske vojne ter je likvidacija stvar dogovora, ki se mora pričeti razpravljati o njem.

Španska republikanska vlada si je pridobila v svetu ugled. Dr. Negrin, general Miajo, Prieto so trezni in resni politiki, ki bodo v prihodnosti vodili republikansko vlado. Vlada je poslala vplivne politike v Pariz in London, v London zlasti tudi prijatelja angleške delavske stranke Bastero.

Upajmo, da bo intervencija uspela, da bo konec moritve in težkega obrekovanja španskega naroda.

General Franco ne odpusti prostovoljcev

Španski general Franco je izjavil, da se ne bo pogajal glede odpusta prostovoljcev, dokler ga ne priznajo države za vojskujočo se stranko. Politika umaknitve prostovoljcev iz Španije se je izvršila na strani Franca samo deloma. Zato razumemo Chamberlainovo izjavo, češ, da je Španija ugodila angleški zahtevi, ko je »simbolično« odslavila pro-

stovoljce. S tem je Franco ustvaril 1. stopil v veljavo italijansko-angleški sporazum.

O umiku španskih prostovoljcev

Chamberlain je izjavil, da je Italija »simbolično« izvedla umik prostovoljcev, ko je poklicala 10.000 mož domov.

Na to izjavo angleškega predsednika vlade in umik prostovoljcev je pa izjavil španski zunanji minister del Vayo, da je Italija še po umiku svojih prostovoljcev poslala Francu divizijo svojih »zelenih pušic«, katerih so republikanske čete prav zadnje dni ujele veliko število.

Umik republikancev na levi breg Ebra

Dne 16. novembra so se republikanske čete umaknile na levi breg reke Ebro. Ofenziva preko Ebra, ki so jo izvedle republikanske čete dne 24. julija, je napravila nacistom velike preglavice. Morali so opustiti svojo ofenzivo proti Valenciji in vreči vse svoje sile na Ebro, kjer so se v hudih bojih strahovito izčrpali. V zavesti, da ne bi vzdržali na svojih položajih preko zime, ako ne vržejo republikancev nazaj na levi breg reke, so zadnje tedne nacisti osredotočili vse svoje napade na ta del fronte in so za ceno ogromnih žrtev, ki gredo v desetisoče, končno dosegli, da so se republikanci v redu umaknili preko Ebra.

Bitka ob Ebru je bila ena najbolj krvavih, po svoji izvedbi pa tudi edinstvena primera modernega načina vojskovanja.

Avstrijske novice

Novi mostovi na Dunaju in v Linzu. »Wiener Zeitung« poroča: V svojem govoru ob zavzetju Avstrije je napovedal maršal Göring veliko bodočnost avstrijskega gospodarstva in že za najbližjo bodočnost gradnjo dveh mostov preko Donave na Dunaju. Druge skrbi in potrebe pa so povzročile, da po šestih mesecih še vedno niso ačeli graditi obljubljenih mostov.

Pač pa so imeli med mesti Essen in Bottrop že več let železniški most za dve progi, od katerih je bila pa položena še samo ena. Sedaj so polovico tega mostu odmontirali, ga prepeljali v Linz in tam iz teh konstrukcij zgradili nov most čez Donavo.

Važen pomen obiska rumunskega kralja Karola v Londonu. Obisku rumunskega kralja Karola v Londonu pripisujejo važen političen in gospodarski pomen, ne samo za Rumunijo, temveč za ves balkanski polotok.

Umrli predsednik turške republike je zapustil svoje imetje državi. Njegov pogreb bo na državne stroške in bo veljal 17 milijonov turških lir.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Frederic Boutet:

Skok v Seino

Colette vse njegove prošnje niso gani; preresno se je bila odločila — njena volja je bila močnejša od ljubezni. Sita je bila beraštva.

»Ali veš, da je že pol enajstih«, mu je slednjič dejala.

Poskočil je, kakor da bi ga bila strela oplazila. Pisarna!... Šef, gospod Dupont je hudo strog predstojnik in na uradne ure pazi ko ris.

»Zdaj moram pa brž zdoma. Kaj takšnega!... Toda, Colette, obljubi mi, da boš noč doma. Kaj ne da, ljubica?... Saj boš... prav za gotovo?«

Nič ni odgovorila. Spet in spet jo je s povzdignjenimi rokami prosil. Ko ji je bilo prosjačenja dovolj, mu je dejala, da bo prišla, samo da se ga vendar že odkriža.

Andre je olajšano odšel, vendar ga je moril nemir. V pisarno je prišel z veliko zamudo. Šef ga je nadrl, sporekel se je z njim, in popoldne — Andre še pošteno poobedoval ni — ga je klical gospod Dupont v pisarno.

Gospod Dupont je bil rejen in dobrosrčen gospod. Samo mnogo si je domišljeval o svoji važnosti in zaradi tega je bil včasih preveč gospodovalen. Ko mu je bral kozje molitvice, je mislil Andre na Coletto in je popolnoma zmeden odgovarjal. To je šefa tako ujezilo, da je Andreja vrgel iz pisarne in mu s prvim odpovedal.

Odpoved službe, ki bi bila sicer Andreja popolnoma strla, ga v njegovi žalosti niti ganila ni. Mislil je samo na Coletto. Komaj je bilo uradnih ur konec, je stekel z utripajočim srcem domov. In glej, Colette ni bilo nikjer. Vso svojo obleko in vse perilo je bila odnesla, na mizi mu je pa pustila pismo s sporočilom, da je med njima vsega za zmerom konec.

Mladi mož se je bridko razjokal. Ni in ni mogel več ostati v tem stanovanju, ki se mu je zdelo brez Colette prazno in pusto.

Odšel je na cesto in pohajkoval iz ulice v ulico. Po glavi so se mu podile obupne misli. Stopil je v neko kavarno in spil na dušek kozareček likerja, še enega, še drugega, še tretjega...

Malo, prav malo mu je odleglo. Moral bi na večerjo, toda še spomnil se ni nanjo.

Blodil je po ulicah zdaj sem, zdaj tja. Znočilo se je... Niti zavedel se ni, ko je stopal po kamenitih stopnicah proti Seini. Stopal je ob kanalu in gledal v temno vodo, kjer so se zrcalile mestne luči. Nenadoma ga je preletela misel, da je toliko tisoč ljudi na svetu, ki se iz obupa ali iz nesrečne ljubezni sami ubijejo... Ledeno mu je zagomazelo po hrbtu. Nikoli ne bi mogel iti sam v smrt, če bi bil še tisočkrat bolj žalosten, če bi bil še v večji zadregi, če bi ga tlačila še hujska revščina... Colette ga je zapustila. Hudo ga je to bolelo... Zdaj še službe ni imel... Da, da, žalostna

Kdo je ustanovil »Orjuno«? »Orjuna« je bila ustanovljena pod Pribečevićem l. 1924—25. — Razpuščena je bila l. 1929. Pribečević je bil že l. 1928. intimen prijatelj Radića. JNS pa se je rodila šele okoli l. 1930.

Število kandidatov na dr. Mačkovi listi. »Samouprava« prorokuje, da bo kandidiralo na listi dr. Vl. Mačka okoli 1500 kandidatov. — Leta 1935. je bilo na njegovi kandidadni listi 439 okrajnih kandidatov.

Volilni shodi združene opozicije. Proti koncu tega meseca bo imela združena opozicija v Zagrebu in Beogradu velika volilna zborovanja, na katerih bo poročal nosilec opozicijske liste dr. Vl. Maček. Tako poročajo zagrebški listi.

Minister socialne politike je ob priliki programatičnih izjav rekel, da bo dal priklado delavstvu, da se izreče, kakšne uprave hoče imeti v delavskih zbornicah. Sprejeli smo to izjavo z radostjo na znanje, da bomo imeli volitve v delavske zbornice v zakonitem roku.

Beograjski upravni odbor borze dela je razpuščen. Minister Cvetković je razpustil upravni odbor borze dela v Beogradu ter imenoval nove člane uprave.

Finančni minister g. Letica je izdal navodila za sestavo občinskih proračunov. Ministrstvo ne bo potrdilo občinskih proračunov z višjimi davki in dokladami, kakor so bili dosedaj, krediti za osebne in materijalne izdatke pa se morajo znižati.

Pogajanja za novo trgovinsko pogodbo med Francijo in našo državo se bodo verjetno pričela šele tekom meseca decembra.

Strankari proti strankam. Znani češki publicist Franc Perotka je napisal »Razmišljanje o strankah«.

Perotka pravi: »Koncem koncev lahko dela vsak sam s seboj, kar hoče, magari da si odreže vrat. Cilj prebujenih vesti je v celoti jasen: Oni, ki sedaj najbolj zmerja čez stranke, bi očitno najraje ustanovil kako novo, kjer bi se zopet toplo vsedel. Ljudje, ki so nekdaj živeli od strankarstva, so sposobni danes trgovati s protistrankarskim razpoloženjem. Čeprav govorijo ravno nasprotno tega, kar so še včeraj pridigali, se vendar delajo dosledne in delajo v jedru vedno isto: Hočejo pri tem dobro živeti.«

Italijanski tisk se obirno bavi z uveljavljanjem angleško-italijanskega sporazuma in hvali modro politiko Mussolinija in Chamberlaina, ki je končno privedla do izvajanja tega važnega gospodarskega sporazuma.

Nemško časopisje odobrava od prvega do zadnjega koraka in ukrepe, ki jih je vlada podvzela proti judovstvu. Zahteva, da se enkrat za vselej izločajo židje iz gospodarskega življenja.

Večina židov bi se rada izselila iz Nemčije, a je malo takih, ki bi imeli potne liste, tudi ne smejo vzeti s seboj nobenega denarja in bi se znašli v tujini praznih rok. V nekem kraju ob francoski meji so židje izkopali podzemski rov, skozi katerega so zbežali na Francosko. Nemške obmejne oblasti so pa rov odkrile in hišo, iz katere je vodil, zastražile.

12 trgovin britanskih državljanov je bilo pri zadnjih protijudovskih akcijah v Berlinu zaplenjenih. Britanska vlada bo zahtevala odškodnino.

Na palači kardinala Faulhaberja so razbili vse šipe v oknih. Na palači kardinala Faulhaberja so dne 12. novembra nacistični demonstranti razbili s kamenjem vse šipe v oknih. Policija je palačo zastražila.

Velike tvornice Mannesmann v Hemingu v Nemčiji so zgorele. Vzrok požara je neznan.

V Danzinu so se izvršile hišne preiskave v 120 židovskih stanovanjih in je bilo večje število židov aretiranih.

Proti Daladieru tudi bojovníki. Proti 32 dekretom francoske vlade so se sedaj oglasili tudi bivši bojovníki, ki predstavljajo v Franciji močno gibanje. Pravijo, da ti dekreti ščitijo samo kapitaliste in truste. Toda, ker so proti njim socialisti, je »Slovenec« zanje.

Francija ne bo odstopila kolonij. Francoski ministrski predsednik Daladier je izjavil, da se vse vesti o odstopitvi nekaterih kolonij Nemčiji brez vsake podlage.

Flandina je oplazil z zaušnicami. Francoski advokat je pod slavalokom zmage pričel prepis s Flandinom po polaganju venca na grobu neznanega vojaka v imenu demokratske stranke. Advokat Renouvel je pristopil k bivšemu predsedniku Flandinu in ga po krajšem razgovoru česnil nekajkrat. Posredovala je policija.

Na meji med Belgijo in Holandijo bosta obe državi zgradili taborišča za židovske begunce.

Stari Anglež Lloyd George je govoril po radiu Amerikancem ter rekel, da je edini izhod, če se hoče napraviti pravičen in trajen mir, če se skliče svetovno konferenco vseh velikih narodov. Ta konferenca bi morala biti neodvisna od vsakršnih izkušenj v preteklosti in vsake ideologije. — Taka konferenca je po našem mnenju danes nemogoča, ker gre za — imperalistične ideologije, ne za miroljubna mednarodna prava.

Parlamentarne volitve v Angliji se bodo verjetno vršile že februarja meseca 1939.

Amerika, Anglija in Francija se bodo baje posvetovala, kam bi s tisoči židovskih beguncev iz Nemčije. Amerika sama bi jih sprejela 40.000. Prigovarjala bo tudi južnoameriškim državam, da jih sprejmejo večje število. Anglija namerava tozadevno vplivati na svoje dominijone. Francija bi jih sprejela v svoje kolonije.

Podpisana je trgovinska pogodba med Zedinjenimi državami in Anglijo. Ta pogodba znači strnitev Anglije in Zedinjenih držav Severne Amerike na gospodarskem področju. Obe državi obvladata 35 odstotkov svetovne trgovine.

Kenadske toverne letal so dobile od angleške vlade veliko naročilo za gradnjo novih aeroplanov.

Pogreba Kemala Atatürka se bo udeležila tudi večja delegacija jugoslovanskih Muslimanov.

Afriška država Liberija je izdala 2600 židom dovoljenje za vselitev.

bodočnost ga čaka, skrbi, tekanje od banke do banke, pomanjkanje... Da bi se ubil... Ne, ne, nikoli!

Nenadoma je zaslišal za seboj divji vrišč in žvižganje in videl je, da se podi nekaj temnega proti njemu...

Velik pes se je nenadoma zaletel vanj in Andre je v loku zletel čez ograjo v Seino. Tako se je prestrašil, da je pri priči omedlel... Temni valovi reke so ga odnesli s seboj.

Ko se je spet zavedel, je ležal na belo pogrnjeni postelji v neznani sobi. — Okrog nje so stali ljudje in se spogledovali. Kakor v polsnu je slišal, kako je nekdo dejal: »Da, prav natanko sem videl, kako je šel po stopnicah k Seini, kako je korakal ob obrežju in nenadoma skočil v vodo.«

Andre ni natanko razumel, kaj naj to pomeni... Zdelo se mu je, da ljudje mislijo, da je hotel iti v smrt. Hotel je govoriti, hotel je povedati dobrim ljudem resnico, toda sredi teh misli mu je šinila nova misel v glavo: ljudje mislijo, da sem se hotel sam soditi, prav, pa naj mislijo. Bom videl, kako si bo Colette očitala svojo nezvestobo, bom videl, kako bo gospod Dupont zija, ko je pa zmerom zatrjeval, da je takšen človekoljub!

Ko so Andreja na policiji izpraševali, kaj ga je gnalo v ta obupni korak, je preprosto dejal: »Osebnе skrbi in gospodarske težave.« Policijski komisar ga je silil, naj se mu priduši, da ne bo

več počenjal takšnih neumnosti. Andre mu je zatrdno obljubil, da bo opustil sleherno misel na samomor.

Dnevnik so natisnili v stolpcu »Obupanci« tri vrstice o Andrejevem samomirnem poskusu. In prva, ki je prihitela k obupanemu Andreju, je bila Colette, vsa obupana in objokana, vsa strta in skesana, prekipajoča ljubezni — in malo mogoče ponosna, ker si je domišljevala, da je ona junakinja te drame. Prisegla mu je, da mu bo ostala do poslednjega diha zvesta, njemu, ki jo je tako ljubil, da se je hotel zaradi nje utopiti.

Četrto ure kasneje je obiskal gospod Dupont svojega uradnika. Gospod šef je bil odkritosrčno skesan, zakaj bil je prepričan, da ga je s svojo trdo besedo pogнал v valove. Kar cedil se je od dohrota, četovsko je očital mlademu Andreju njegovo nepremišljenost in mu zagotavljal, da svojega odpusta vendar ni mislil resno, da ga je hotel samo prestrašiti in ga navaditi reda. Seveda ga bo z veseljem sprejel nazaj, še plačo mu bo povišal, pa še precej...

Andre je najprej Coletti, potem pa še svojemu šefu prisegel, da se ne bo nikoli več poskušal v plavanju po nočni Seini...

Ves hvaležen je mislil pri teh obljubah na velikega psa, ki mu je zagotovil neskrbno življenje v bodočnosti in neskaljeno ljubezensko srečo s Coletto.

»Prosveta«

Iz naših krajev

Zadnje vesti

Knez-namestnik v London.
Knez namestnik Pavel bo odpotoval v ponedeljek v London. Vest o njegovem potovanju smo objavili že v dveh prejšnjih številkah našega lista.

Dr. Ante Trumbić umrl.
V Zagrebu je danes, dne 18. t. m. umrl dr. Ante Trumbić, član Jugoslovanskega odbora v tujini med svetovno vojno in poznejši zunanji minister. Mož si je pridobil za Jugoslavijo velikih zaslug.

Toscanini bo sprejel ameriško državljanstvo.
Eden najslavnejših italijanskih komponistov svetovnega slovesa je izjavil tede dni, da bo sprejel ameriško državljanstvo, v znak protesta proti protižidovskemu ukrepom v Italiji. Toscanini je bil že vedno v opoziciji proti italijanskemu režimu in zlasti ni hotel nikdar igrati fašistovske himne, radi česar je bil celo dejansko napaden in pretepen.

HRASTNIK
VOLILNI SEŠTANKI
V nedeljo, dne 20. novembra se bodo vršili volilni seštanki ob 3. uri na Pleskem v gostilni Murn in ob 5. uri v gostilni Božič v Praprotnem. Poročajo ss. Malovrh Karel, župan i. dr.

LITIJA
Volilni seštanek
V nedeljo, dne 20. t. m. ob 10. uri dopoldne se bo vršil v gostilni Franc Cerar (»Pri mostu«) volilni seštanek. Popoldne ob 3. uri pa v gostilni s. I. Spunt v Kresnicah. Na obeh zborovanjih poroča s. J. Arh, okrajni kandidat na listi dr. V. Mačka.

JESENICE
Šeizdravnik Bratovske skladnice dr. Schwab ob odpotoval v tem mesecu na Dunaj, kjer prevzame menda vodstvo neke bolnice. Dr. Schwab je bil daljšo dobo na Jesenicah, kjer je na eni strani vršil posle skladničnega zdravnika, na drugi strani pa je imel privatno prakso ter je zlasti slovel kot sicer malo usmiljen, toda dober zobozdravnik. Razlogi za odhoda na Dunaj so baje narodnostnega značaja. Dasi so se mnogi pacienti Bratovske skladnice jezili nanj zaradi predpisanih kapljic in praskov, bo pustil na Jesenicah zadovoljive spomine. Na njegovem novem mestu naj se ima dobro in naj pazi, da mu mladina spet ne bo delala preglavic.

Vode primanjkuje na Jesenicah. Tudi v Savi jo je malo. Ker pa potrebuje tovarna precej vode, to ovira delo in podražja tovarni ceneno produkcijsko silo.

Delavci pri KID precej praznujejo. Zlasti valjane imajo kar naprej brezplačne dopuste. Dela se tri dni, pa spet počivajo tri dni, pa spet dela in počiva itd. Zdaj na zimo hodi se spet delavstvu zelo v napotje. Izdatkov je bilo mnogo, zaslužka pa malo. Baje je vzrok temu delno pomanjkanje naročil, delno pa želja, da se enkrat skladišča in stare zaloge malo pospravijo, da se bo potem lahko na novo pričelo bolj smoteno delati.

Londonska megla je legla nad našo dolino. Že od nedelje dalje je našo dolino povsem zakrila in niti vrhov gora ne vidimo. Ne vemo od kod se je privlekla in kaj znači, prijetna ni, ker je mrzla, da gre kar skozi kosti.

Zvočni kino »Radio« predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) vefilom »Ta mara« z Vero Korene in Victorom Francenom v glavni vlogi. Med dodatki tudi kulturni film »Junaki zraka« in Paramountov zvočni tednik.

KRANJ
Mraz, ki polagoma nastaja, zaključuje gradbeno sezono. Številni stavbinski delavci bodo v kratkem navezani edino na podporo s strani Borze dela, v kolikor so do nje po zakonu sploh upravičeni. Od skromnega zaslužka čez leto nimajo kaj prihraniti, posebno ne sedaj, ko so se podražile vse življenjske potrebščine. Naša zahteva je, da naj letos ekspozitura Borze dela hitreje posluje, da ne bodo brezposelni čakali zopet na podporo 4 do 6 tednov od dneva prijave. Kako mučno, je to čakanje, ve predvsem tisti, ki je brez vsakih sredstev za preživljanje. Tu se ne gre za nikako miloščino, temveč za povrnitev onega, kar se delavcem na zaslužku odtrga.

Novo »Prosvetno društvo«. V Dupljah so že pred kratkim ustanovili »Prosvetno društvo«.

SELNICA OB DRAVI
Shod opozicije v gostilni Liper. V zadnji »Delavski Politiki« smo poročali, da se bo vršil to nedeljo, dne 20. novembra ob pol 9. uri zjutraj shod naših kandidatov na listi združenje opozicije v gostilni Dopler. Vendar je lastnik te gostilne prepovedal, da bi se v njegovi hiši vršil kak shod. Radi tega smo preložili shod v gostilno Liper ob isti priliki. Govorila bosta naša kandidata za Maribor, levi breg, s. dr. Avg. Reisman in s. Adolf Jelen. Vabimo vse zavedne državljane, da se shoda udeležijo.

VUHRED
Shod, ki ga je nameraval imeti v soboto zvečer ob 8. uri kandidat na Mačkovi listi za dravograjski srez s. Eržen, je oblast prepovedala.

Volilni shodi

Okraj Maribor levi breg:
V nedeljo, dne 20. novembra s pričetkom ob pol 9. uri dopoldne v gostilni Liper v Selnici ob Dravi;
v nedeljo, dne 20. novembra s pričetkom ob pol 14. uri v gostilni Šef na Sladkem vrhu;
v torek, dne 22. novembra s pričetkom ob 19. uri v gostilni »Beli zajec« v Mariboru, Meljska cesta;
v sredo, dne 23. novembra s pričetkom ob 19. uri v Gambrinovi dvorani v Mariboru;

Okraj desni breg.
Vsled uradne prepovedi se ti-le shodi ne bodo vršili in sicer:
V petek, dne 18. t. m. ob pol 19. uri v dvorani gostilne Grmek v Studencih pri Mariboru.
V soboto, dne 19. t. m. ob pol 20. uri

v četrtek, dne 24. novembra s pričetkom ob 19. uri v gostilni »Balkan« v Mariboru, Linhartova ulica;
Govorili bodo kandidat s. dr. Reisman in namestnik s. Bahun ter s. Jelen in še drugi govorniki.

Okraj Dravograd:
Ribnica na Pohorju, v nedeljo, dne 20. novembra ob pol 9. uri dop. v gostilni Puhr.
Na shodu bo poročal kandidat na listi dr. VI. Mačka za okraj Dravograd s. Eržen Viktor.

v prostorih gostilne Kren na Pobrežju.
V nedeljo, dne 20. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v gostilni Magdič v Rušah in v nedeljo, dne 20. t. m. ob pol 16. uri v prostorih gostilne Urbanc Maksa v Sv. Lovrencu na Pohorju.

LJUBLJANA

Kreditno društvo Ljubljanske mestne hranilnice je te dni slavilo tridesetletnico obstoja. Zavod podpira Mestna hranilnica ljubljanska. Policiji je prijavil »Slovenec« urednik g. Anton Zeleznik, da je izgubil na Zaloški cesti, kjer biva, aktovko z važnimi zapiski spominov iz leta 1921. Aktovko je baje izgubil pri preselitvi iz Zaloške ceste v novo stanovanje. Trgovska industrijska in obrtna zbornica v

Ljubljani je imela svojo plenarno sejo in je sklenila za l. 1939 proračun v znesku din 3.790.142. Proračun je višji od lanskega za din 6883. Na zborovanju so razpravljali obširno o davčnih, socialnih, prometnih in drugih vprašanjih. Naravno so se pritoževali proti socialnim dajatvam, na drugi strani pa tudi priznavali, da je potrebno dvigati konzum, če se hoče poživeti gospodarstvo.

MARIBOR

Stanovanjski problem

Shod najemnikov, ki se je vršil v nedeljo, dne 13. novembra v Gambrinovi dvorani je bil slabo obiskan. S tem pa še ni rečeno, da ne postoja več stanovanjsko vprašanje. Nasprotno, to vprašanje je pereče in celo bolj kot je bilo pred dvajsetimi leti. Takrat je primanjkovalo stanovanj oziroma so bila v mnogih slučajih umetno zasedena, ampak z ozirom na zaščito niso bila predragaa. Danes pa je položaj ta, da stanovanj — namreč ljudskih — še zmiraj primanjkuje, za zdravje stanovalcev naravnost škodljiva. Vsa stanovanja, dobra in slaba, pa so predraga. Dokler je še bila zaščita, so bile najemnine vkljub slabim plačam znosljive. Danes pa so slučaj, da so kljub temu, da primanjkuje stanovanj, nekatera prazna. Na ta način nastaja velika škoda. Vzrok pomanjkanju stanovanj je v tem, ker se premalo gradi, a vzrok, da se premalo gradi je v tem, ker je obrestna mera za denar previsoka, na drugi strani pa so plače javnih in pri-

vatnih uslužbencev in delavcev prenizke. Plače državnih uslužbencev ne odgovarjajo niti po valutnem razmerju plačam pred vojno, čeprav tudi tedanje niso bile sijajne. Valutno razmerje je okoli deset dinarijev za eno predvojno krono. Večina uslužbencev in to od najnižjih pa do najvišjih po položaju ne zasluži tega, kar so zaslužili pred vojno. In če bi tudi današnje plače in mezde bile valorizirane v razmerju 1:10, bi to še vedno ne odgovarjalo kupni vrednosti predvojnih plač, ampak bi jih bilo treba povišati v razmerju 1:15. Hišni posestniki pa se niso zmenili za plače oz. dohodke najemnikov, ampak so takoj po ukinitvi stanovanjske zaščite povišali najemnine ne desetkratno, temveč, izkoriščujoč pomanjkanje stanovanj na eni ter nemoč najemnikov na drugi strani, 17 do 20 kratno. Jasno je, da delavci in vsi nižji uslužbenci ter srednje vrste uradniki teh najemnin ne zmorejo. V kolikor pa jih zmorejo, gre to na račun slabega življenja in zdravja njihovih družin.

A. Bahun.

Vedno počasi za nami. »Slovenec« počasi sprejema vse predloge socialistov, proti katerim se je nekoč poprej boril na življenje in smrt. Pred leti so predlagali socialisti uvedbo obvezne davščine za podpiranje brezposelnih. Na mestnem magistratu so ta predlog odklonili in tudi »Slovenec« se je z vsa silo zagal proti njemu. Letošnje leto je bil ta predlog sprejet. Utemeljit ga je »Slovenec« s točno istimi argumenti, kot so ga svoj čas utemeljevali socialistični občinski svetniki. Drugi tak predlog je bil predlog socialističnih občinskih svetnikov za ustanovitev mestne zastavljalnice. Tudi proti temu predlogu je nastopil »Slovenec«. Od tega je sedaj par let in — evo — v št. 266 »Slovenca« od 18. novembra čitamo celo razpravo o potrebi ustanovitve mestne zastavljalnice v Mariboru. Tako se časi spreminjajo.

O novih telefonskih zvezah v Slovenskih goricah. Zadnji čas mnogo pišejo slovenski dnevniki in slavijo sedaj tega, pa zopet onega, ki si je baje pridobil zaslug, da je država podaljšala telefonske zveze po Slovenskih goricah. Država so seve davkoplačevalci, ki si vsa ta dela opravlja narod s svojim delom potem svoje državne uprave. Pravkar poročajo, da bo podaljšana telefonska zveza od Sv. Jakoba proti Mariji Snežni, Sv. Juriju ob Ščavnici in Mali Nedelji. Mi pa bi ob tej priliki povdarili resnično zaslugu skromnega človeka za telefonsko zvezo v Slovenskih goricah iz predvojnege časa. Že davno pred vojno je namreč izpeljal telefonsko zvezo iz Maribora k Sv. Jakobu v Slovenskih goricah tamošnji

učitelj Friderik Zinauer, sedani ravnatelj »Ljudske samopomoči«, ki je v najtežavnejših razmerah na svoj riziko že skoro pred 30 leti poklonil Sv. Jakobu telefonsko zvezo s svetom. Prva dekliška meščanska šola na Slomškovem trgu je priredila minulo sredo roditeljski seštanek, ki je prav lepo uspel. Po sestanku so si roditelji ogledali razstavo ročnih del, ki kaže, da ravnateljstvo te šole polaga veliko pažnjo tudi na praktične pouk, kar je treba toplo pozdraviti.

Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« iz Ljubljane priredi v soboto, dne 19. t. m. koncert v Unionski dvorani. Začetek ob 20. uri.

Dražba zaplenjenega manufakturnega blaga. Dne 19. t. m. ob 9. uri se bo vršila na tržnem prostoru na vogalu Strossmajerjeve in Smetanove ulice javna dražba 14 komadov zaplenjenega manufakturnega blaga in sicer 12 komadov po 3 m za moške obleke, 2 pa za ženske obleke. Kupci se vabijo s pripombo, da se natančnejši dražbeni pogoji razglasijo pred pričetkom dražbe na licu mesta.

Nad 1800 litrov mošta so zaplenili nekemu kmetu iz Slovenskih goric, ker je nasul v mošt kuhinjske soli, vrhu tega se bo moral še zagovarjati pred sodiščem.

Smrtna nesreča v kamnolomu. V gramozni jami posestnika Ploja v Lastomercih pri Gornji Radgoni je plaz zasul 49-letnega delavca Alojza Škerleca. Sodelavci so poposrečencu sicer takoj priskočili na pomoč, kljub temu pa niso mogli pravočasno rešiti Škerleca, marveč so izkopali izpod plazu mrtvo truplo ponesrečenega.

Članstvo OUZD v Ljubljani

v oktobru mesecu 1938.
Povprečno število zavarovancev pri OUZD v Ljubljani v oktobru mesecu 1938 je znašalo 102.839 zavarovancev. Lani v tem mesecu jih je bilo 2044 več. Med zavarovanci je bilo moških 66.267 in 36.572 ženskih. Bolnikov je bilo v tem mesecu 2663, kar pomeni neznatno boljše zdravstvo (0.10 odst.) kakor lani.

Povprečna dnevna mezda je znašala din 25.50, to je, za din 1.18 več kakor lani v tem mesecu.
Celokupna povprečna dnevna mezda

je znašala din 2.622.301.20 ali 170.526.80 din več kakor lani.

Nekoliko večja zaposlitev v jesenskem mesecu je bila letos zaradi razmeroma ugodnejšega vremena.

Povprečna dnevna mezda še narašča, vendar vedno manj intenzivno.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Zvočni kino Pobrežje: 19. in 20. nov. vesela opereta v nemškem jeziku »Vsaka žena ima tajno«. In Hartt Shöcker.

Širite naš list!

CELJE

Danes, v soboto uprizori v mestnem gledališču ob 20. uri celjska »Vzajemnost« čarobno igr »Lumpacij-vagabund«. Vabimo vse prijatelje gledališča, da posetijo predstavo in podpro delo dramskega odseka. S posetom pokažite, da odobravate požrtvovalno delovanje naših diletantov. — V nedeljo, ob 16. uri se bo igra ponovila, na kar opozarjamo prijatelje iz bližnje in daljnje okolice.

Tajništvo Krajevnega medstrokovnega odbora v Celju od sedaj naprej redno posluje in sicer dnevno od 9. do 11. ure in od 17. do 19. ure. Opozarjamo vse organizirano delavstvo, da se obrača v organizacijskih zadevah na tajništvo.

Uprava »Delavske Politike« posluje dnevno dopoldne in popoldne v prostoru v »Delavski zbornici«.

Mesarija in gostilna Rebeuscheg odklanja dosledno razobešenje plakatov »Vzajemnosti« za gledališke predstave. Vzroki nam niso znani. Mogoče, da se drži gesla »svoji k svojim«. Dobro, da znamo. Mi nismo in ne bomo nobene nadlegovali, samo zapomnili si bomo za v bodoče.

Kino Dom - Celje

19. in 20. novembra: »CAPRICCIO«, 20., 21., 22. in 23. novembra: »LA PALOMA« (Leo Slezak). 24. in 25. novembra: »BULDOG DRUMOND V NEVARNOSTI«.

Iz Češkoslovaške

Parlament in senat zborujeta. V četrtek sta se prvič po zadnjem prevratu zopet sestala češkoslovaški parlament in senat, ki jima je bil predložen nov zakon za včlenjenje v ustavo o samostojni Slovaški. Slovaška bo v glavnem avtonomna, skupno s Čehi bo imela finance in vojaštvo in tudi nekaj prometnih zadev. Predsednik vlade general Sirovy je podal vladno deklaracijo, ki je povdarila potrebo dobrih odnosov z vsemi sosedmi, zlasti z Nemčijo. Češkoslovaška pa bo tudi nadaljevala svojo staro prijateljstvo z Rumunijo in z Jugoslavijo. Predsednik izreka posebno zahvalo vojski, ki je v najtežji dobi izpolnila svoje težke naloge. Prihodnji teden pa bo sklicana skupščina za izvolitev novega predsednika.

Ena sama meščanska stranka na Češkem. Na Češkem so se združili vse meščanske stranke v eno samo stranko narodnega edinstva. V stranki so razen agrarcev in enega dela narodnih socialistov tudi fašisti Strybrnega in katoliška ljudska stranka monsignora Šrameka.

Razpust vseh komunističnih organizacij. Po razpustu komunističnih organizacij je začela sedaj češkoslovaška vlada razpuščati tudi ostale kulturne, socialne, telovadne in podobne organizacije kot »Solidarnost«, Ligo za človeške pravice, Zvezo mladine itd. in najavila, da ne dovoljuje v bodoče nobenega pokreta, društva ali organizacijo, ki je imelo kakršnokoli zvezo s komunistično ideologijo.

Tudi katoliška stranka se je razšla. Nova »Stranka narodnega edinstva« je že izdala svoj proglas na narod. V to novo stranko, ki naj prevzame odgovornost za vladno, so vstopili agrarci, narodna liga, obrtniki, narodni socialisti in tudi katoliška ljudska stranka, ki se je še nadalje obotavljala, pa je baje sedaj tudi likvidirala in vstopila v to vladno stranko, kateri bo stala nasproti edino »Narodna stranka delovnega ljudstva«.

Srbobhrvatska oddaja. Zadnji čas oddaja radio Praha II srbobhrvatska poročila ob 20.15 uri.

Izgon čeških duhovnikov. Razen delavcev in inženjerjev iz rudnikov in uradov, so izgnali Poljaki iz zasedenega tešinskega ozemlja tudi vse češke duhovnike. Sedaj je celo bratislavski škof, pod katerega spadajo ti kraji, zahteval od Poljske, da pokliče nazaj izgnane duhovnike.

Prostovoljen razid komunističnih telovadnih organizacij v ČSR. Komunistične telovadne organizacije v ČSR, ki niso bile nikdar številne, so se sedaj prostovoljno razšle. S tem so prenehale zadnje telovadne organizacije na evropski celini, ki so bile začlanjene v rdeči sportni internacionali v Moskvi.

Češkoslovaška v zgodovinski teden. Češki ponedeljski dnevniki pišejo, da stopa Češkoslovaška z današnjim dnem v svoj novi zgodovinski teden. Iz Bratislave so prispeli 4 delegati slovaške ljudske stranke, da se končno veljavno pogodijo z zastopniki čeških strank o položaju Slovaške v novi ustavi. Ker bo nedvomno prišlo že začetkom tedna do sporazuma, bo nato še za četrtek brzojavno sklican parlament in v petek bi se vršila volitev novega prezidenta. Napreduje tudi posvet stranke po združitvi v tej smeri, da bi se osnovale le dve stranki. Državna stranka, v katero bi vstopile vse dosedanje meščanske stranke in tudi češki narodni socialisti, a na drugi strani bi ostala le še stranka delovnega ljudstva, katero posebno pozdravlja tudi socialdemokratska mladina.

Vsak prijatelj svojega žepa bo obiskal **ČEŠKI MAGAZIN, Maribor, Ulica 10. oktobra**, prej nego bo kupil blago za damske in moške obleke, plašče, kostume, hubertuse, lodne, železničarske uniforme itd. in se bo prepričal, da dobi najboljšo blago po neverjetno nizkih cenah. Krojaške potrebščine.

Prezident Roosevelt o preganjanju židov

Velikansko razburjenje v Ameriki. — »Ne morem verjeti, da je kaj takega mogoče v 20. stoletju«.

»Reuter« poroča iz Washingtona 16. novembra:

Prezident Roosevelt je imel z zastopniki tiska sledeči govor:

»Ne morem verjeti, da se more kaj takega, kot je nemška protizidovska kampanja, dogoditi še v 20. stoletju ljudske civilizacije. Poročila, ki so prišla v zadnjih dneh iz Nemčije, so globoko užalila javno mnenje Združenih držav. Podobna poročila, najsi bi prišla iz kateregakoli konca sveta, bi morala vzbuditi podobno razburjenje v vseh vrstah ameriškega naroda. Kot sem že

rekel, težko verjamem, da se morejo vršiti takšne stvari v 20. stoletju. Državni tajnik je naročil našemu berlinskemu veleposlaniku, da se mora takoj vrniti in napraviti poročilo, da se morem z njim posvetovati. Ta odredba se je izvršila na moj ukaz, ker hočem imeti iz prvega vira celoten pregled položaja v Nemčiji. Veleposlanik bo zapustil Berlin v sredo.«

Kakor poročajo, je prišel medtem ameriški poslanik Wilson iz Berlina na potu v Ameriko že v Pariz in se tam zglasil tudi pri nemškem poslaniku.

Stare modrosti

Machiavelli, ki je živel pred več nego 400 leti, je v svojih spisih pokazal zakone in moči, ki gibljejo politično življenje. Njegova dognanja drže še danes — dokaz, da se človeška narava ni mnogo poboljšala. Njegovo življenje in delo je še vedno predmet raziskovanj in novih odkritij. Tako je nedavno izdal obširno knjigo o njem norveški pisatelj Kinck. Naj navedemo nekaj zanimivosti iz nje.

Ko je bil Machiavelli v službi florentinske republike, so ga poslali tudi na francoski dvor, da tam poišče, kako so stvari, in da doseže sporazum s francoskim kraljevstvom. Machiavelli je tudi osebno bil vedno za zvezo s Francijo. Kljub temu je kritično gledal na Francoze in poslal o njih Florentincem takole poročilo:

»So prej predrzni kakor posebno pametni. — Ne brigajo se za to, kaj se o njih piše ali govori. — Trpe bolj za pohleptom po denarju kakor po krvi. — Radodarni so samo v besedah. — Če so naprošeni za kako uslugo, najprej premislijo, koliko jim bo koristilo, če izkažejo uslugo. — V sreči so prevzetni. — Razpoloženje se pri njih rado hitro menja.«

O zgodovini človeške družbe je zapisal:

»Zgodovina je naša učiteljica v življenju. Kajti na svetu so vedno prebivali ljudje, ki so si ostali enaki v svojih nagnjenjih in strasteh; vedno so živeli taki, ki so ukazovali, in taki, ki so ubogali — in med tistimi, ki so ubogali, so bili taki, ki so radi ubogali, in taki, ki niso radi ubogali, ali so se celo uprli.«

Ko so italijanska mesta živela v neprestanih medsebojnih razprtijah, ki so šle v vedno večjo anarhijo, je zapisal:

»Vse to zlo izvira iz slabosti voditeljev; kajti tisti, ki res nekaj razumejo, ne poslušajo vsakega — toda nesreča je v tem, da vsi mislijo, da nekaj razumejo, nihče pa še ni doslej vstal, ki bi se odlikoval tako po sposobnosti kakor po sreči, da bi se umaknili s svojih mest nesposobnejši.«

Ko so se teple med seboj razne tedanje »velesile« za premoč in so razni

ljudje zagovarjali nevtralnost florentinske republike, je menil Machiavelli:

»Nevtralnost je neumnost. Kajti nevtralnost ne prinaša nikdar korist — to se pravi, če si v takih razmerah, da si manj močen kakor vsaka od nasprotujočih sil in če je tvoja država med ozemljih obeh. Rečem vam: tisti, ki se za drži nevtralnost, bo osovražen po tistem, ki zmaga. Niti iz primerov, s katerimi sem imel sam opraviti, niti iz primerov, ki sem jih študiral, nisem videl, da bi bila nevtralnost kdaj dobra. Nasprotno — vedno je bila poguba, ker z nevtralnostjo zanesljivo izgubiš. Kajti od obeh nasprotnih strank je vedno ena, ki je mnenja, da moraš deliti z njo usodo bodisi radi dobrot, ki si jih dobil od nje, ali radi starega prijateljstva — in te bo zasovražila, če se ji ne pridružiš. — Druga stran te bo pa zaničevala, ker vidi, da si plašen in neodločen — in prej ali slej ti bodo povedali, da si nekoristen, tako, da te bo vsak zmagovalac brezobzirno ponižal.«

O Machiavelliju radi trdijo, da je učil najbolj neznačajno politiko, ki jo radi tega imenujejo »machiavelistično«. To je pa napačno. Saj je Machiavelli za svoje ideale veliko pretrpel — v preganstvo so ga poslali in na natezalnici so ga mučili, pa niso izsilili iz njega besedice priznanja. Machiavelli ni oznanjal nobenega machiavelizma, temveč je o politiki in človeški družbi napisal samo tisto, kar je res, vzel je ljudi, kakršni so. Kakor je zapisal v »Vladarju«:

»Zato imenujemo tega darežljivca, onega pa skopuha; enega radodarnega, drugega skopljivca; enega okrutnega, drugega usmiljenega, enega verolomnega, drugega zvestega; enega mehkužnega in malodušnega, drugega neupogljivega in srčnega; enega človekoljubnega, drugega ošabnega; enega pohotnega, drugega zdržljivega; tega odkritega, onega zvitega; tega trdosrčnega, onega lahkomišelnega itd.

Moj namen je, napisati za tistega, ki kaj razume, nekaj koristnega. Zato se mi zdi pravilneje, pokazati resnico, kakršna je, in ne, kakršna živi v domisljiji.«

Popravki s. dr. Reismana v ljubljanskih in zagrebških listih

O pravdi dolnjelendavskega sodnika dr. Umnika proti odvetniku dr. Avg. Reismanu so poslali iz mariborske redakcije »Slovenec« čisto skrivljena poročila, ne samo v svoja ljubljanska glasila »Slovenec« in »Slovenski dom«, ampak tudi v zagrebški »Morgenblatt« in v »Novosti«, ki imata obadva za mariborske novice dopisnika tudi v redakciji »Slovenec«.

Vsi ti štirje dnevnik, »Slovenec«, »Slovenski dom«, »Morgenblatt« in »Novosti« pa so morali te dni objaviti sledeči popravek dr. Reismana:

»Ni res, da sem bil pred okrajnim sodiščem v Dolnji Lendavi obsojen na 20 dni zaporu, ampak je res, da sem bil obsojen na 20 dni strogega zaporu in 4000 din ter v izvršitev pogojne kazni 10 dni zaporu in din 1000. Ni res, da sem izgubil v Dolnji Lendavi bagatelno razpravo, ampak je res, da nisem izgubil v Dolnji Lendavi nobene razprave, posebno ne bagatelne, res je, da sem le zastopal strojnika Bencika proti madžarski grofici Zichy v tožbi radi mesečne plače din 1200 in da je grofica Zichy ta znesek po vloženih tožbi plačala pred razpravo, a sodišče je potem zavrnilo le Bencikov zahtevek na plačilo stroškov, ker ob izstopu ni hotel podpisati izjave. Ni res, da sem v prizivu silovito napadal sodnika, ampak je res, da nisem sodnika v prizivu niti najmanj napad-

del. Ni res, da je dr. Umnik zaradi tega predlagal, naj se dr. Reisman kaznuje zaradi prestopka zoper čast, ampak je res, da je sodnik dr. Umnik predlagal proti meni kazenski pregon zaradi prestopka zoper čast radi tega, ker sem ga v novi pravdi strojnika Bencika in kurjača Černija proti grofici Zichy zaradi plačila nadurnega dela, kjer pravdi še tečeta, odklonil z ozirom na prvo pravdo Bencika zaradi mesečne plače iz razloga pristranosti v smislu § 17 zakonika o c. p. p. Ni res, da bom sedaj moral odsedeti 30 dni v zaporu, ampak je res, da bom moral odsedeti 30 dni v zaporu le tedaj, če bi postala pravomočna sodba, proti kateri sem vložil priziv na okrajno sodišče v Murski Soboti.

Dr. Avg. Reisman.

Mariborski redakciji je ta popravek kar sapa zaprl. »Slovenec« ni vedel nato drugega, kakor da je baje »vesel« dr. Reismanovega popravka, da ni obsojen samo na 20, ampak na 30 dni. »Slovenski dom« pa sploh ni prišel več k sapi. Gospodje so se zopet enkrat vrezali. Domisljali so si, kako bo sedaj dr. Reisman sram, da je bil obsojen v zapor, ko je branil ubogega delavca pred madžarsko grofico, — pa nič takega, ampak še sam pove več, kakor »Slovenec« in še celo v Zagrebu so morali prinesiti take popravke.

Razpis volitev v Pokojninski zavod

Sedanjemu upravnemu odboru Pokojninskega zavoda za nameščence je potekla dne 14. nov. t. l. njegova 5 letna upravna doba in po predpisih zakona se morajo razpisati nove volitve.

Volitve razpiše predsednik P. Z. in sicer za delegate na občni zbor, katerih se izvoli toliko, da pride na vsakih 250 zavarovancev po 1 delegat. Ti delegatje tvorijo potem občni zbor, ki izvoli zopet iz svoje srede člane upravnega odbora (12 po številu), rentne komisije itd.

Kakor so za vsako ustanovo volitve važen mejnik, tako je tudi za volitve v Pokojninski zavod treba zainteresirati članstvo tega zavoda, da bo o njegovem delovanju in razvoju čim boljše poučeno.

Predvsem se je treba zavedati važnosti zavoda za njegovo članstvo, saj je bil ustanovljen zato, da zbere potreben kapital, s katerim naj izplačuje svojemu članstvu starostno rento, kadar bodo vsled starosti izločeni iz gospodarskega procesa ali pa predčasno vsled trajne obolevosti in invalidnosti.

Zavod pa ima še eno, in to jako pomembno vlogo. Z zbiranjem starostne rente je zbral zavod več sto milijonsko premoženje in postal s tem važen narodno gospodarski činitelj v našem gospodarstvu.

Če naj služijo volitve presoji, kako je dotična ustanova, ki je volitve razpisala, oprav-

ljala svoje poslanstvo, potem je pri pokojninskem zavodu zastaviti par vprašanj, na katerih odgovor naj nudi članstvu možnost presoje sedanjega delovanja ustanove.

Vprašanja bi bila naslednja:

1. Kako zbira zavod prispevke (premije). Ali ni prevelikih zaostankov in kako vrši iztirjavno službo, da se pritegnejo v članstvo res vsi, ki so po zakonu dolžni biti pri zavodu včlanjeni oz. zavarovani.

2. Kako nalaga zavod po prispevkih obrati kapital, da je čim varnejše naložen in da se čimboljše obrestuje.

3. Kako se je zavedal zavod svoje narodno-gospodarske misije in vplival, da iz gospodarstva vzeti kapital potom prispevkov na najboljši način zopet oploduje narodno gospodarstvo potom svoje kreditne, investicijske in stavbene politike.

Volitve bi ne dosegle svojega namena, če bi ne razjasnile teh vprašanj in če bi članstvo ne dobilo nanje izčrpnega odgovora. Kolikor je na nas ležeče in v naši moči, bomo storili vse, da dobi tako članstvo, kakor tudi ostala interesirana javnost priliko in podatke, da se bo dosedanje delovanje zavoda do dobre oceno in napravili tudi za bodočnost čim koristnejši sklepi.

Iz sodišča

Nevarnost pravljanja. Neki kmet iz celjske okolice, ki je imel posestvo, se je zapletel s svojimi sosedi v razne mejne spore. Iz teh sporov so mu nastali stroški pri odvetnikih, ki jih ni plačal, čeprav niti niso bili posebno visoki. Kmet je namreč trdil, da so ga ti stroški po krivem zadeli in da zaradi tega zanje ne odgovarja. Tako se je zgodilo, da je eden izmed odvetnikov pogljal za neplačane stroške kmetovo posestvo na dražbo. Ko se je že uvedlo dražbeno postopanje, ta še vedno ni hotel ničesar slišati o plačilu, ampak trdil, da nič ne dolguje, pisaril razne vloge na sodišče in se branil s tem, da ni hotel podpisati nobene vročilnice, ki so mu prihajale od sodišča. Dražba je šla seveda svojo pot, kmalu so se pridružili tudi ostali upniki in raztegnila se je od možev polovice tudi na ženinovo polovico posestva. Medtem ko kmet ni hotel ničesar razumeti, so se iz dneva v dan kopičili novi izvršilni stroški, izvršila se je cenitev in vse druge priprave na dražbo in lepega dne so kmetu in njegovi ženi posestvo prodali. Kako nespameten je bil kmet, se vidi iz tega, da je bilo posestvo v dražbenem postopanju cenjeno na 87.000 din in da je po plačilu vseh upnikov ostalo obema še vedno 43.000 din. Dražba posestva nikakor ni bila nuja in bi ga bil kmet prav lahko rešil, če bi bil o pravem času s privoljenjem upnikov odprodal par parcel ter plačal dolgeve. Tako pa ga je njegova trma pripravila ob največji del premoženja. Sedaj, ko se na stvari ne da ničesar več spremeniti, hodi revež, ki se šteje še vedno za edinega pravega lastnika prodanega posestva, okrog sodišča in odvetnikov in hoče tožiti zaradi baje storjenih krivic na odškodnino, ki naj bi znašala po njegovem par stotisoč dinarjev. — Išče izgubljeno pravico.

„Samouprava“ piše . . .

Glavni organ JRZ v Beogradu pravi med drugim v članku »Opasna igra«: »da je sedanja vlada na liniji demokracije in najširših narodnih svoboščin, tedaj je, če opozicija porabi na mejo ter v svoji akciji pričinja ogrožati državne in narodne interese, tedaj mora priti do sankcij, do porabe zakona, da se prepreči anarhija in kaos ter da se ohranijo one velike pridobitve in zdravi temelji, na katerih počiva narodna država.«

»Samouprava« govori potem o intrigah in lažeh ter pravi, da je tako delovanje huše od veleizdaje itd.

O tem samo obveščamo našo javnost . . .

Pletene jopice

perilo, nogavice, rokavice za ženske, moške in otroke dobite najcenejše v novi trgovini

Vida, Maribor
Koroška cesta štev. 10

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Dopis, »Anos«, Maribor, Orožnova 6.

Delavski pravni svetovalec

Potna podpora za brezposelne (Ljubljana)

Vprašanje: Moja sestra se je pred kratkim zglasila kot brezposelna služkinja pri ljubljanskem Borzi dela in tamkaj zaprosila za brezposelnostno podporo za vožnjo v Beograd, kjer je imela službo. Kljub prvotni obljubi pa podpore ni dobila, češ, da ni sredstev, tako da se je morala denar izposoditi in odpeljati v Beograd na lastne stroške. Ali ima pravico zahtevati vrnitev potnine od Borze dela?

Odgovor: Potna podpora se mora podeljevati vsem nezaposlenim delavcem in delavkam, ako izpolnjujejo določene zakonite pogoje; za takšne pogoje se smatra okolnost, da je dotični že najmanj 3 dni brez posla in prijavljen pristojni upravi za posredovanje dela ter da mu v domačem kraju ni mogoče najti zaposlitve; nadalje okolnosti, da so v kakem drugem kraju že našli delo, ali je zelo verjetno, da ga bodo našli in da ne zmorejo potnih stroškov ter da tudi delodajalec ni dolžan nositi teh potnih stroškov. Poleg tega pa pravi zakon, da potne podpore, kolikor se ne poravnajo po sklepu upravnega odbora Borze dela iz izrednih dohodkov, ne smejo presežati 5 odst. kredita, določenega ob proračunu za podpore nezaposlenih delavcev. Ako so Vaši sestri torej zavrnili potno podporo iz razloga, češ, da ni sredstev, to se pravi, da je tozadevni kredit že izčrpan, in ta utemljitev ustreza resnici, se ne bo dalo nič napraviti. Pa tudi sicer ne

govori zakon nikjer o povračilu potnih stroškov, tudi če bi bila podpora nepravilno odklonjena.

Vprašanje: Na polju sem imel posejano ajdo. Pred kratkim so imeli lovci lov in so mi s svojimi psi ajdo močno pohodili. Ob tej priliki je neki lovec ranil s strelom mojega psa, ki se je nahajal pri meni na njivi. Ali lahko tožim dotične lovce na odškodnino?

Odgovor: O škodi, napravljeni po lovu ali po divjačini, razpravlja do višine 1000 din odškodninsko sodišče, ki se mora ustanoviti pri vsaki občini. O višji škodi razpravlja redno sodišče. Oškodovanec pa mora povračilo škode, ki ne presega din 1000, zahtevati pisмено ali ustno na zapisnik pri pristojni občini tekom 8. dni, odkar je izvedel za škodo, toda najkasneje tekom 6. mesecev, odkar je škoda nastala. Ako ste torej ta rok zamudili, škodo, manjše od 1000 din ne morete več uveljaviti. Za morebitno višjo škodo pa lahko vložite tožbo pri rednem sodišču. Lovski lastniki in zakupniki in lovsko osebe, imajo pravico v svojem lovišču ubijati pse, ki pohajajo po lovišču. Prepovedano je po tujem lovišču voditi pse, razen po javni poti, in je le izjemoma dovoljeno pastirjem večjih čred voditi pastirske pse. Psa torej niste smeli voditi s seboj na njivo izven javnega pota in zato ne morete zahtevati za njegovo poškodbo nikakršno odškodnino.

Ženski

plašči

Največja izbira

J. Preac

Maribor

Glavni trg 18